

Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ

М. ВОВЕК

представено на 26 януари 2017 година¹

Дело C-13/16

**Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Kārtības policijas pārvalde
срещу
Rīgas pašvaldības SIA „Rīgas satiksme“**

(Преюдициално запитване, отправено от Augstākā tiesa, Administratīvo lietu departaments
(Върховен съд, административно отделение, Латвия))

„Преюдициално запитване — Лични данни — Законосъобразно обработване на данни — Член 7, буква е) от Директива 95/46/ЕО — Обхват и условия — Задължение или възможност за обработване на лични данни — Понятието „обработване, необходимо за целите на законните интереси, преследвани от администратора или от трето лице“

I. Въведение

1. В Рига водач на такси спира автомобила си край пътя. В момента на преминаване на тролейбус на Rīgas satiksme („ответника“) пътникът в таксито внезапно отваря вратата. Последващият удар поврежда тролейбуса. Rīgas satiksme иска от полицията („жалбоподателя“) да разкрие самоличността на пътника. Rīgas satiksme има намерение да предяви иск срещу него пред гражданските съдилища за вредите, причинени на тролейбуса. Полицията съобщава на Rīgas satiksme само името на пътника. Тя отказва да предостави неговия личен идентификационен номер и адрес.

2. С оглед на тази фактическа обстановка запитващата юрисдикция иска да установи дали член 7, буква е) от Директива 95/46/ЕО („Директивата“)² предвижда задължение за разкриване на всички лични данни, необходими за предявяване на граждански иск срещу лице, за което се твърди, че носи отговорност за административно нарушение. На следващо място тя се интересува дали отговорът на този въпрос би бил по-различен, ако това лице е непълнолетно.

¹ — Език на оригиналния текст: английски.

² — Директива 95/46/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 24 октомври 1995 година за защита на физическите лица при обработването на лични данни и за свободното движение на тези данни (ОВ L 281, 1995 г., стр. 31; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 17, стр. 10).

II. Правна уредба

A. Правото на ЕС

1. Харта на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“)

3. Член 7 от Хартата гласи, че „[в]секи има право на зачитане на неговия личен и семеен живот, на неговото жилище и тайната на неговите съобщения“.

4. Съгласно член 8:

„1. Всеки има право на защита на неговите личните данни.

2. Тези данни трябва да бъдат обработвани добросъвестно, за точно определени цели и въз основа на съгласието на заинтересованото лице или по силата на друго предвидено от закона легитимно основание. Всеки има право на достъп до събраните данни, отнасящи се до него, както и правото да изиска поправянето им.

3. Спазването на тези правила подлежи на контрол от независим орган“.

2. Договор за функционирането на Европейския съюз

5. Член 16, параграф 1 от ДФЕС предвижда, че „[в]секи има право на защита на личните му данни“.

3. Директива 95/46 за защита на физическите лица при обработването на лични данни и за свободното движение на тези данни

6. Член 2 съдържа някои определения по смисъла на Директивата.

„а) „лични данни“ означава всяка информация, свързана с идентифицирано или подлежащо на идентификация лице („съответно физическо лице“); за подлежащо на идентифициране лице се смята това лице, което може да бъде идентифицирано, пряко или непряко, по-специално чрез идентификационен номер или един или повече специфични признаци, отнасящи се до неговата физическа, физиологическа, психологическа, умствена, икономическа, културна или социална самоличност;

б) „обработване на лични данни“ („обработване“) означава всяка операция или набор от операции, извършвани или не с автоматични средства, прилагани към личните данни, като събиране, запис, организиране, съхранение, адаптиране или промяна, извличане, консултиране, употреба, разкриване чрез предаване, разпространяване или друга форма на предоставяне на данните, актуализиране или комбиниране, блокиране, изтриване или унищожаване;

[...]

е) „трето лице“ означава всяко физическо или юридическо лице, държавен орган, агенция или друг орган, различни от съответното физическо лице, администратора, обработващия данните и лицата, които под прякото ръководство на администратора или обработващия данните, имат право да обработват данните;

[...]“.

7. Член 5, съдържащ се в глава II, озаглавена „Общи правила относно законността на обработването на лични данни“, предвижда, че „[Д]ържавите членки в границите на разпоредбите на настоящата глава определят по-точно условията, при които обработването на данни е законно“.

8. Член 6, параграф 1 гласи следното: „Държавите членки предвиждат, че личните данни трябва:

[...]

в) да бъдат адекватни, релевантни, и да не са прекомерни по отношение на целите, за които се събират и/или обработват допълнително;

[...]“.

9. Съгласно член 7 „[Д]ържавите членки предвиждат, че обработването на лични данни може да се извършва, само ако:

а) съответното физическо лице е дало недвусмислено своето съгласие за това; или

б) обработването е необходимо за изпълнението на договор, по който съответното физическо лице е страна, или за да се предприемат стъпки по искане на съответното физическо лице преди сключването на договора; или

в) обработването е необходимо за спазването на правно задължение, чийто субект е администраторът; или

г) обработването е необходимо, за да бъдат защитени жизнено важни интереси на съответното физическо лице; или

д) обработването е необходимо за изпълнението на задача, която се осъществява в обществен интерес или при упражняване на официалните правомощия, които са предоставени на администратора или трето лице, на което се разкриват данните; или

е) обработването е необходимо за целите на законните интереси, преследвани от администратора или от трето лице или лица, на които се разкриват данните, с изключение на случаите, когато пред тези интереси имат преимущество интереси, свързани с основните права и свободи на съответното физическо лице, които изискват защита по силата на член 1, параграф 1“.

10. Член 8 въвежда принципна забрана за обработването на специални категории от данни, като например лични данни, разкриващи расов или етнически произход, политически идеи, религиозни или философски убеждения. Той обаче предвижда някои изключения.

11. По-специално съгласно член 8, параграф 2, буква д) забраната не се прилага, когато „обработването [...] е необходимо за установяването, упражняването или защитата на прав[а по съдебен ред]“.

12. Член 8, параграф 5 предвижда, че:

„[...] Държавите членки могат да предвидят, че данните, отнасящи се до административни санкции или до решения по граждански дела, също се обработват под контрола на официален орган“.

13. Съгласно член 8, параграф 7 „[Д]ържавите членки определят условията, при които може да се обработва национален идентификационен номер или какъвто и да е друг идентификатор с общо приложение“.

14. Съгласно член 14 „[Д]ържавите членки предоставят на съответното физическо лице правото:

- а) най-малкото в случаите, упоменати в член 7, букви д) и е), на възражение по всяко време, въз основа на неопровержими законови основания, свързани с неговото конкретно положение във връзка с обработваните данни, освен ако националното законодателство не е предвидило друго. В случаите, когато възражението е оправдано, обработването, започнато от администратора, не може вече да съдържа посочените данни;

[...]“.

15. Директивата е отменена с Регламент (ЕС) 2016/679³. Той влезе в сила на 24 май 2016 г. Новият регламент обаче ще се прилага едва от 25 май 2018 г.

Б. Националното право

16. Текстът на член 7 от *Fizisko personu datu aizsardzības likums* (Закон за защита на личните данни) е сходен с този на член 7 от Директивата. Той предвижда, че обработването на лични данни е разрешено само ако в закона не се предвижда друго и ако е изпълнено поне едно от следните условия:

- (1) съответното лице е дало съгласието си;
- (2) обработването на данните е в изпълнение на договорни задължения, поети от съответното лице, или предвид направеното от това лице искане е необходимо за сключването на съответния договор;
- (3) обработването на данните е необходимо за изпълнението на правно задължение на администратора;
- (4) обработването на данните е необходимо, за да бъдат защитени жизнено важни интереси на съответното лице, включително неговите живот и здраве;
- (5) обработването на данните е необходимо за изпълнението на задача, която се осъществява в обществен интерес или при упражняване на правомощия на публична власт, които са предоставени на администратора или на трето лице, на което се разкриват данните;
- (6) обработването на данните е необходимо за целите на законните интереси, преследвани от администратора или от третото лице, на което се разкриват данните, при съблюдаване на основните права и свободи на съответното лице.

3 — Регламент на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 година относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните) (ОВ L 119, 2016 г., стр. 1).

III. Спорът по главното производство и преюдициалният въпрос

17. През декември 2012 г. в Рига се случва пътнотранспортно произшествие. Водач на такси спира автомобила си край пътя. В момента на преминаване на тролейбус на Rīgas satiksme в близост до таксито намиращият се в таксито пътник отваря вратата, която се удря в каросерията на тролейбуса, нанасяйки ѝ вреда. Във връзка с произшествието е образувано административнонаказателно производство. Съставен е акт за установяване на административно нарушение.

18. Първоначално, считайки че отговорността за произшествието се носи от водача на таксито, Rīgas satiksme претендира обезщетение от застрахователното дружество, с което собственикът на таксито е сключил застраховка „Гражданска отговорност“. Застрахователното дружество обаче уведомява Rīgas satiksme, че няма да заплати никакво обезщетение, тъй като вината за произшествието се носи от пътника, а не от водача на таксито, и че Rīgas satiksme може да предяви претенциите си срещу въпросния пътник по гражданскоправен ред.

19. Rīgas satiksme се обръща към Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Kārtības policijas pārvaldes Satiksmes administratīvo pārkāpumu izskatīšanas birojs (служба, компетентна в областта на административните нарушения на правилата за движение по пътищата, към охранителната полиция в регион Рига, наричана по-нататък „полицията“). Rīgas satiksme иска информация за лицето, което е било санкционирано по административен ред за произшествието. По-конкретно то иска името, фамилията, личния идентификационен номер и адреса на пътника в таксито, както и копия от документите, съдържащи обясненията, дадени от водача на таксито и от пътника във връзка с обстоятелствата, свързани с произшествието. Rīgas satiksme потвърждава пред полицията, че исканата информация ще се използва единствено за предявяване на граждански иск срещу лицето.

20. В отговора си полицията уважава само частично искането на Rīgas satiksme. Тя предоставя само името и фамилията на пътника в таксито. Отказва да предостави неговия личен идентификационен номер и адрес. Не предоставя на Rīgas satiksme и обясненията, дадени от участвалите в произшествието лица.

21. В решението си полицията посочва, че достъп до събраните в административнонаказателните производства документи могат да получат само страните в тези производства. Rīgas satiksme няма това качество. Освен това, що се отнася до личния идентификационен номер и адреса на физическите лица, Datu valsts inspekcija (латвийска агенция за защита на данните) забранявала предоставянето на такава информация.

22. Съгласно член 261 от Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss (латвийски Кодекс за административните нарушения) в административнонаказателните производства качеството на пострадад се признава по изрично искане на заинтересованото лице. Rīgas satiksme не е упражнило правото си да поиска да му бъде признато качеството на пострадад в това производство.

23. Rīgas satiksme обжалва по административен ред решението на полицията в частта, в която се отказва предоставянето на информация за личния идентификационен номер и адреса на пътника в таксито.

24. С решение от 16 май 2014 г. Administratīvā rajona tiesa (Първоинстанционен административен съд) уважава жалбата на Rīgas satiksme. Той разпорежда на полицията да предостави посочената в искането информация за личния идентификационен номер и адреса на пътника в таксито.

25. Полицията обжалва това решение пред запитващата юрисдикция по настоящото дело — Augstākā tiesa (Върховен съд). Запитващата юрисдикция най-напред иска становище от латвийската агенция за защита на данните. Последната посочва, че в конкретния случай предоставянето на данните не може да се извърши по силата на член 7, точка 6 от Закона за защита на личните данни, тъй като в Кодекса за административните нарушения са посочени физическите и юридическите лица, на които полицията може да предоставя информация по случая. Така разкриването на лични данни от административнонаказателното производство може да се извърши единствено по силата на точки 3 и 5 от посочения член. Освен това член 7 от посочения закон не *задължава*, а само *дава право* на администратора (в случая полицията) да обработва данните.

26. Латвийската агенция за защита на данните посочва също, че Rīgas satiksme разполага с други способности за получаването на тази информация, а именно да отправи мотивирано искане до Регистъра на населението (Iedzīvotāju reģistrs) или на основание членове 98, 99 и 100 от латвийския Граждански процесуален закон (Civilprocesa likums) да се обърне към съдилищата с искане за събиране на доказателства. Съответният съд може да разпорежи на полицията да разкрие личните данни, които са нужни на Rīgas satiksme, за да може то да предяви граждански иск срещу съответното лице.

27. Запитващата юрисдикция изпитва съмнения относно споменатите от латвийската агенция за защита на данните алтернативни способности за получаване на лични данни. В хипотезата на подаване на искане до Регистъра на населението, като се посочат единствено името и фамилията на пътника в таксито, е възможно да се окаже, че така се казват няколко лица. При това положение съответното лице може да бъде идентифицирано само с помощта на допълнителни данни, каквито са поискани по настоящото дело (личен идентификационен номер и адрес). Освен това латвийската агенция за защита на данните цитира разпоредбите на Гражданския процесуален закон относно събирането на доказателства. Съгласно член 128 от Гражданския процесуален закон при представянето на такова искане трябва да се посочат името, фамилията и личния идентификационен номер (ако е известен) на ответника, а също и данни за постоянния адрес и посочения в регистъра допълнителен адрес или — ако такива данни липсват — адреса му за връчване на съобщения. Следователно ищецът би трябвало да знае поне адреса, на който живее ответникът.

28. Според запитващата юрисдикция с оглед на посоченото алтернативните способности за получаване на необходимите лични данни са неясни или неефективни. Така, за да защити законните си интереси, би могло да се наложи Rīgas satiksme да получи исканите лични данни от полицията.

29. Запитващата юрисдикция изпитва съмнения и във връзка с тълкуването на съдържащото се в член 7, буква е) понятие „необходимост“ и счита, че въпросното тълкуване е от определящо значение за изхода по делото.

30. При това положение Augstākā tiesa, Administratīvo lietu departaments (Върховен съд, административно отделение, Латвия) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„Трябва ли изразът „е необходимо за целите на законните интереси, преследвани [...] от трето лице или лица, на които се разкриват данните“ — съдържащ се в член 7, буква е) от Директива 95/46/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 24 октомври 1995 година за защита на физическите лица при обработването на лични данни и за свободното движение на тези данни — да се тълкува в смисъл, че националната полиция е длъжна да предостави на Rīgas

satiksme исканите от него лични данни, които са необходими за предявяването на граждански иск? Има ли значение за отговора на този въпрос фактът, че — видно от материалите по делото — пътникът в таксито, за когото Rīgas satiksme иска да получи данни, не е навършил пълнолетие към момента на произшествието?“.

31. Писмени становища представят Rīgas satiksme, Комисията, както и чешкото, испанското, латвийското, австрийското и португалското правителство. Комисията и латвийското правителство представят устни становища в съдебното заседание от 24 ноември 2016 г.

IV. Съображения

32. По същество запитващата юрисдикция иска да установи дали съгласно Директивата е налице *задължение* за администратора на данни да разкрие данните, които позволяват идентифицирането на лице, за което се твърди, че носи отговорност за административно нарушение, за да може Rīgas satiksme да предяви граждански иск срещу него.

33. Краткият ми отговор на този конкретен въпрос, отправен от запитващата юрисдикция, е „не“. Самата директива не въвежда никакво подобно задължение. Тя предвижда само възможност (в смисъл, че допуска или разрешава) за разкриване на данни, стига да са налице определени условия. Предвидената в закона *възможност* за извършване на определено действие и *задължението* за неговото извършване са различни категории.

34. С оглед на обстоятелствата по делото обаче проблемът не се изчерпва с това. Поне отчасти, тоест във връзка с действително предоставената информация, от Съда е поискано да определи и условията за прилагането на член 7, буква е) от Директивата, както и естеството и обхвата на личните данни, които поискалият ги заявител може да получи съгласно тази разпоредба.

35. Поради това настоящото заключение има следната структура: първо, ще изложи съображенията, поради които според мен от Директивата не произтича задължение за образуването, притежаващо информация, да разкрие тази информация (раздел А). Второ, за да предоставя на запитващата юрисдикция пълен отговор, който да ѝ бъде полезен по настоящото дело, ще посоча условията за прилагане на член 7, буква е) от Директивата, както и обхвата на личните данни, които могат да бъдат разкрити, ако са изпълнени условията за това (раздел Б).

A. Задължение за разкриване

36. Запитващата юрисдикция иска да установи дали *по силата на* член 7, буква е) от Директивата *трябва* да бъдат разкрити лични данни с цел предявяване на граждански иск. С други думи запитващата юрисдикция иска да установи дали самата директива предвижда задължение за разкриване на лични данни.

37. Според мен такова задължение не може да бъде изведено от самата директива. Това следва еднозначно от текста, структурата и самата цел на Директивата.

38. Започвайки от структурата и логиката на Директивата, залегналото в основата ѝ основно правило е, че за да се осигури висока степен на защита на правото на личен живот, по принцип *не* трябва да се обработват лични данни⁴. Поради естеството си обработването на лични данни трябва да остане по-скоро изключение.

4 — Вж. например решения от 24 ноември 2011 г., Asociación Nacional de Establecimientos Financieros de Crédito (C-468/10 и C-469/10, EU:C:2011:777, т. 25) и от 13 май 2014 г., Google Spain и Google (C-131/12, EU:C:2014:317, т. 66).

39. Член 7 е част от тази структура. Той съдържа списък с изключения от общото правило, съгласно които обработването е законно ^{при} някои строго определени условия. В този смисъл категориите по член 7 представляват изключения от общото правило.

40. При това положение текстът на член 7 потвърждава ясно, че изброените в него категории следва да се третират само като възможност за обработването на лични данни или като допускане на това действие, но не и като задължение, в случай че конкретното фактическо положение попада в някое от законово уредените изключения. Съгласно посочената разпоредба „[Д]ържавите членки предвиждат, че обработването на лични данни *може* да се извършва, *само ако* [...]“⁵. Тази формулировка, използвана и на други езици⁶, показва ясно, че член 7 действително предвижда изключения. Те не могат да се тълкуват като задължение за обработване на лични данни.

41. Обстоятелството, че поне някои от изключенията по член 7 имат директен ефект⁷, не променя горния извод. Сами по себе си те не пораждаат право поискалите информация лица да я получат, нито съответстващо задължение за онези, които притежават такава, да я разкрият. По-скоро член 7 предвижда общи правила, за да може обработващият данните да определи кога, дали, по какъв начин и доколко *може* да обработва получаваните от него лични данни.

42. Накрая, обединяващата Директивата цел е да се осигурят общи предели или ограничения при обработването на лични данни в ЕС. Следователно конкретните индивидуални основания и мотиви за обработване обикновено се откриват в националната правна уредба или в други правни актове на ЕС. С други думи Директивата урежда ограниченията при обработването на данни, но не го насърчава.

43. В този смисъл текстът, структурата, логиката и целта на Директивата съвсем ясно показват, че член 7, буква е) от нея не може да се тълкува в смисъл, че сам по себе си предвижда *задължение* за разкриване на лични данни.

44. В по-общ систематичен план и при условията на евентуалност би могло да се добави, че в други области от правото на ЕС, в които актове на вторичното право на ЕС пряко или непряко засягат личните данни, подобна уредба изобщо не е рядкост.

45. Например Директива 2002/58/ЕО за правото на неприкосновеност на личния живот и електронни комуникации⁸, която допълва Директива 95/46 по отношение на сектора на електронните комуникации, също не съдържа задължение за разкриване. В решение Promusicae Съдът е изяснил, че липсата на задължение за разкриване не изключва възможността, нито задължава държавите членки да предвидят задължение за разкриване на лични данни в рамките на гражданско производство⁹. Решението следователно се взема от държавите членки. То не е необходима последица от правото на ЕС.

5 — Курсивът е мой.

6 — Например на френски: „[...] le traitement de données à caractère personnel ne peut être effectué que si [...]“; на немски: „[...] die Verarbeitung personenbezogener Daten lediglich erfolgen darf [...]“; на италиански: „[...] il trattamento dei dati personali può essere effettuato soltanto quando[...]“; на испански: „[...] el tratamiento de datos personales sólo pueda efectuarse si [...]“; на чешки: „[...] zpracování osobních údajů může být provedeno pouze pokud [...]“.

7 — Относно член 7, буква е) вж. решение от 24 ноември 2011 г., Asociación Nacional de Establecimientos Financieros de Crédito (C-468/10 и C-469/10, EU:C:2011:777, т. 52); относно член 7, буква в) и член 7, буква д), решение от 20 май 2003 г., Österreichischer Rundfunk и др. (C-465/00, C-138/01 и C-139/01, EU:C:2003:294, т. 99—101).

8 — Директива на Европейския парламент и на Съвета от 12 юли 2002 година относно обработката на лични данни и защита на правото на неприкосновеност на личния живот в сектора на електронните комуникации (ОВ L 201, 2002 г., стр. 37; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 36, стр. 63).

9 — Вж. решение от 29 януари 2008 г. (C-275/06, EU:C:2008:54, т. 54 и 55).

46. По подобен начин Съдът е приел, че и други директиви¹⁰, които засягат личните данни, но основно целят да осигурят ефективна защита на интелектуалната собственост в информационното общество¹¹, също не задължават държавите членки да предвидят задължение за предоставяне на лични данни, за да осигурят ефективна защита на авторското право в рамките на гражданско производство¹².

Б. Възможност за разкриване

47. Както посочва запитващата юрисдикция, ответникът действително е получил *някои* лични данни: името и фамилията на съответното лице. Искането му е отхвърлено в останалата си част. Предполага се, че това е направено на основание на националната правна уредба.

48. При това положение, що се отнася до действително разкритите лични данни, е релевантен въпросът дали извършеното разкриване е в съответствие с член 7 от Директивата.

49. Трябва обаче ясно да се подчертае, че следващата по-долу част от изложението по настоящото заключение се отнася до *възможността* за разкриване на лични данни при фактическа обстановка, каквато е налице в главното производство, *при условие че* националната правна уредба предвижда правно основание за такова разкриване. С други думи, какви ограничения поставя правото на ЕС пред разкриването на лични данни в такива случаи? Ако националната правна уредба предвижда разкриване на лични данни при наличие на подобно положение, съвместимо ли е такова разкриване с член 7, буква е) от Директивата?

50. Според мен в положение като разглежданото в главното производство предоставянето на лични данни е напълно съвместимо с член 7, буква е) в такава степен и в такъв обхват, които позволяват на увреденото лице да предяви граждански иск пред съда.

51. Поради това в настоящия раздел, първо, ще се спра на подходящото при подобна фактическа обстановка правно основание за обработването на лични данни съгласно Директивата. Второ, ще посоча условията за прилагане на член 7, буква е) от Директивата. Трето, ще анализирам настоящото дело с оглед на тези условия.

1. Подходящото правно основание съгласно член 7 от Директивата

52. Предварителен въпрос, обсъден в писмените и устните становища, е коя буква от член 7 от Директивата следва да се прилага при фактическо положение като разглежданото в главното производство.

10 — Вж. Директива 2000/31/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 8 юни 2000 година за някои правни аспекти на услугите на информационното общество, и по-специално на електронната търговия на вътрешния пазар (Директива за електронната търговия) (ОВ L 178, 2000 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 29, стр. 257); Директива 2001/29/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2001 година относно хармонизирането на някои аспекти на авторското право и сродните му права в информационното общество (ОВ L 167, 2001 г., стр. 10; Специално издание на български език, 2007 г., глава 17, том 1, стр. 230); Директива 2004/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година относно упражняването на права върху интелектуалната собственост (ОВ L 157, 2004 г., стр. 45; Специално издание на български език, 2007 г., глава 17, том 2, стр. 56).

11 — По-специално Съдът подчертава факта, че защитата на индустриалната собственост, която се осигурява с тези директиви, не може да засяга изискванията, свързани със защита на личните данни, както и необходимостта от съчетаване на изискванията, свързани със защита на различни основни права: вж. решение от 29 януари 2008 г., Promusicae (C-275/06, EU:C:2008:54, т. 57 и 65).

12 — Вж. решение от 29 януари 2008 г., Promusicae (C-275/06, EU:C:2008:54, т. 70).

53. Повечето страни и встъпили страни сочат член 7, буква е), на който се позовава и запитващата юрисдикция. В писменото си становище обаче австрийското правителство твърди, че член 7, буква е) от Директивата не е правилното правно основание дори за предявяването на граждански иск пред съда. Тази буква представлявала твърде абстрактно и неточно основание за обработването на данни. Поради това не можела да обоснове намесата в правото на защита на данните.

54. В писменото си становище Комисията се съсредоточава върху член 7, буква е). В устното си становище обаче тя твърди също, че обработването на данни като разглежданото в главното производство би могло да попадне и под действието на член 7, букви в) или д) от Директивата.

55. Член 7 от Директивата предвижда различни правни основания за законосъобразно обработване на данни, като разграничава шест сценария. За да могат такива данни да се обработват, те трябва да попадат поне в една от категориите, предвидени в член 7. Ясно е обаче, че обхватът и обосновката на тези разпоредби са различни.

56. Погледнато по-общо и абстрактно, член 7 съдържа три вида изключения, при които обработването на лични данни е законно: първо, когато съответното физическо лице е дало съгласието си (член 7, буква а); второ, когато в някаква степен се презумира наличие на законни интереси на администратора или на трети лица (член 7, букви б)—д), и трето, когато не само трябва да се установят насрещни законни интереси, но и тези интереси трябва да имат по-голяма тежест от правата и свободите на съответното физическо лице (член 7, буква е).

57. В този смисъл може да се приеме, че обхватът на член 7, буква е) е по-широк отколкото на член 7, буква в) или буква д). Обхватът на **член 7, буква е)** не е обвързан с конкретни правни или фактически обстоятелства, а е уреден доста общо. Прилагането му обаче е по-стриктно, тъй като зависи от действителното наличие на законни интереси на администратора или трето лице, които имат по-голяма тежест от тези на съответното физическо лице, докато в член 7, буква в) или буква д) няма такова изискване.

58. Извън научните дискусии обаче следва да се отбележат две неща. Първо, изключенията по член 7 не се изключват взаимно. В този смисъл две или евентуално и трите биха могли да се прилагат към една и съща фактическа обстановка¹³. Второ, въпреки донякъде различната формулировка практическата разлика в прилагането вероятно би била по-скоро минимална, стига да е налице ясно определен и убедителен законен интерес.

59. С тези уговорки, но следвайки националната юрисдикция — която е напълно запозната с изложените в нейното запитване факти по делото и национална правна уредба, и която сочи член 7, буква е) от Директивата като приложимото изключение — според мен Съдът следва да се спре на това основание.

2. Условия и обхват на член 7, буква е) от Директивата

60. Член 7, буква е) предвижда две кумулативни условия. И двете трябва да са изпълнени, за да бъде законосъобразно обработването на лични данни: първо, обработването на лични данни трябва да е *необходимо* за целите на *законните* интереси, преследвани от администратора или от трето лице или лица, на които се разкриват данните. Второ, пред тези интереси *не трябва да имат преимущество* интереси, свързани с основните права и свободи на съответното физическо лице¹⁴.

13 — Регламент № 2016/679 е още по-ясен в това отношение. Член 6, параграф 1, който заменя член 7 от Директивата, предвижда, че „[о]бработването е законосъобразно, само ако и доколкото е приложимо *поне едно* от следните условия [...]“ (курсивът е мой).

14 — Вж. решение от 24 ноември 2011 г., Asociación Nacional de Establecimientos Financieros de Crédito (C-468/10 и C-469/10, EU:C:2011:777, т. 38).

61. Второто условие е насочено към балансиране на засегнатите интереси. С дидактична цел първото условие може всъщност да се подраздели на две под-условия: от една страна, самият законен интерес, а от друга, необходимостта от обработването, която е един вид критерий за пропорционалност.

62. Така по смисъла на член 7, буква е) трябва да са налице три елемента: (а) законен интерес, обосноваващ обработването; (б) преимущество на този интерес над правата и интересите на съответното физическо лице (претегляне на интереси) и (в) необходимост от обработване за осъществяване на законни интереси.

– *Законен интерес*

63. Първо, обработването по член 7, буква е) от Директивата зависи от наличието на законен интерес, преследван от администратора на данни или трето лице.

64. Директивата не дефинира понятието „законен интерес“¹⁵. В този смисъл администраторът или обработващият данните следва да прецени дали е налице законен интерес, годен да обоснове намесата в личния живот, която преценка подлежи на контрол от страна на националните съдилища.

65. Съдът вече е приел, че прозрачността¹⁶ или защитата на собствеността, здравето и семейния живот¹⁷ са законни интереси. Понятието за законен интерес е достатъчно еластично, за да отчита и други съображения. Според мен няма съмнение, че интересът на трето лице да получи информация от лично естество за лице, което е повредило негово имущество, за да предяви срещу него иск за обезщетение, може да се квалифицира като законен интерес.

– *Претегляне на интересите*

66. Второто условие е свързано с претеглянето на две групи конкуриращи се интереси, а именно на интересите и правата на съответното физическо лице¹⁸ с интересите на администратора или на трети лица. Изискването за такова претегляне произтича ясно както от член 7, буква е), така и от законодателната история на Директивата. Що се отнася до текста на Директивата, член 7, буква е) изисква законните интереси на съответното физическо лице да се претеглят спрямо законните интереси на администратора или трето лице. Законодателната история на Директивата потвърждава, че претеглянето на интересите е било предвидено с някои незначителни различия още в първоначалното предложение¹⁹ на Комисията, както и в предложението ѝ, изменено след първото четене в Европейския парламент²⁰.

15 — Вж. Становище 06/2014 на работната група за защита на лицата при обработването на лични данни (член 29 от Директивата) относно понятието за законни интереси на администратора на лични данни съгласно член 7 от Директива 95/46/ЕО (844/14/BG WP 217).

16 — Решение от 9 ноември 2010 г., Volker und Markus Schecke и Eifert (C-92/09 и C-93/09, EU:C:2010:662, т. 77).

17 — Решение от 11 декември 2014 г., Rynes (C-212/13, EU:C:2014:2428, т. 34).

18 — Няколко разпоредби от Директивата имат за цел да защитят съответното физическо лице във връзка с информацията, която следва да му бъде предоставена (членове 10 и 11), или със собствените му данни (член 12). Член 14 изрично предвижда правото на съответното физическо лице „най-малкото в случаите, упоменати в член 7, букви д) и е), на възражение по всяко време, въз основа на неопровержими законови основания, свързани с неговото конкретно положение във връзка с обработваните данни“.

19 — Предложение за Директива на Съвета за защита на физическите лица при обработването на лични данни (COM(90) 314 окончателен).

20 — Изменено предложение за Директива на Съвета за защита на физическите лица при обработването на лични данни и за свободното движение на тези данни (COM(92) 422 окончателен).

67. Съдът е постановил, че прилагането на член 7, буква е) изисква претегляне на засегнатите противоположни права и интереси. Трябва да се вземе предвид значението на правата на съответното физическо лице, произтичащи от членове 7 и 8 от Хартата²¹. Това претегляне трябва да се прави във всеки отделен случай²².

68. Претеглянето е от ключово значение за правилното прилагане на член 7, буква е). Това именно разграничава напълно буква е) от останалите разпоредби на член 7. Претеглянето винаги зависи от обстоятелствата по конкретния случай. С оглед на тези съображения Съдът е подчертал, че за определени категории лични данни държавите членки не могат да предписват окончателно какъв да бъде резултатът от претеглянето на противостоящи права и интереси, като не допускат никакъв друг резултат с оглед на конкретните обстоятелства в отделен случай²³.

69. За да се извърши надлежно претеглянето, следва по-специално да се вземат предвид естеството и чувствителният характер на исканите данни, степента им на публичност²⁴ и тежестта на извършеното нарушение. Един от елементите по настоящото дело, които евентуално трябва да се вземат предвид във връзка с претеглянето, е възрастта на съответното физическо лице.

– *Необходимост*

70. Що се отнася до необходимостта, тоест в известен смисъл до наличието на базова пропорционалност, Съдът приема поначало, че дерогациите и ограниченията по отношение на защитата на личните данни трябва да се прилагат само доколкото това е строго необходимо²⁵. Поради това естеството и обемът на данните, които могат да се обработват, не следва да отиват отвъд необходимото за целите на съответните законни интереси.

71. Проверката за пропорционалност е преценка на съотношението между целите и избраните средства. Избраните средства не могат да надхвърлят необходимото. Тази логика обаче работи и в обратната посока: средствата *трябва да бъдат годни* за постигането на заявената цел.

72. На практика, когато извършва преценка относно необходимостта, администраторът на данни разполага с два варианта. Той или се въздържа от разкриването на *всякаква* информация, или, ако реши да обработи информацията, трябва да предостави *цялата необходима информация* за целите на съответните законни интереси²⁶.

73. Първо, член 6, параграф 1, буква в) и съображение 28 от Директивата изискват личните данни да бъдат адекватни, релевантни и да не са прекомерни не само по отношение на целите, за които се събират, но и когато се обработват допълнително²⁷. От тези разпоредби следва, че данните, които се разкриват, също трябва да са *адекватни и релевантни* за осъществяване на законните интереси.

21 — Решения от 24 ноември 2011 г., Asociación Nacional de Establecimientos Financieros de Crédito (C-468/10 и C-469/10, EU:C:2011:777, т. 38 и 40) и от 13 май 2014 г., Google Spain и Google (C-131/12, EU:C:2014:317, т. 74).

22 — Решение от 24 ноември 2011 г., Asociación Nacional de Establecimientos Financieros de Crédito (C-468/10 и C-469/10, EU:C:2011:777, т. 40).

23 — Решения от 24 ноември 2011 г., Asociación Nacional de Establecimientos Financieros de Crédito (C-468/10 и C-469/10, EU:C:2011:777, т. 47) и от 19 октомври 2016 г., Breyer (C-582/14, EU:C:2016:779, т. 62).

24 — Решение от 24 ноември 2011 г., Asociación Nacional de Establecimientos Financieros de Crédito (C-468/10 и C-469/10, EU:C:2011:777, т. 44).

25 — Решения от 9 ноември 2010 г., Volker und Markus Schecke и Eifert (C-92/09 и C-93/09, EU:C:2010:662, т. 86) и от 11 декември 2014 г., Runeš (C-212/13, EU:C:2014:2428, т. 28).

26 — Логично е тези два варианта да бъдат на разположение и при обработването на данни на някое от другите основания по член 7.

27 — Съдът е приел, че член 6, параграф 1, буква в) има директен ефект (решение от 20 май 2003 г., Österreichischer Rundfunk и др., C-465/00, C-138/01 и C-139/01, EU:C:2003:294, т. 99—101).

74. Второ, здравият разум диктува рационален подход по отношение на данните, които действително следва да се обработват. На поискалите определени данни лица трябва да се предостави полезна и релевантна информация, която е необходима *и* достатъчна, за да осъществят своите законни интереси, без да се налага да препращат молбата си до друго образувание, което също би могло да разполага с тази информация.

75. Метафорично казано, прилагането на критерия за необходимостта не трябва да превръща осъществяването на законния интерес в кафкианско начинание по преследване на съкровище, напомнящо силно на епизод от Фор Бояр, в който участниците са изпратени да обикалят от една стая в друга и да събират откъслечни улики, за да могат накрая да разберат къде да отидат.

76. Накрая, нужно е да се повтори, че точният обхват на данните, които следва да се разкрият, се урежда от националното право. Би могло да се предположи, че националното право предвижда само подобно частично разкриване, което само по себе си да е недостатъчно. Това наистина е възможно. Неголямото практическо значение на националното законодателство не го прави автоматично несъвместимо с правото на ЕС, стига то да остава в рамките на предмета на уредба, който е от компетентността на държавите членки. В случая единствено се защитава тезата, че член 7, буква е) от Директивата *допуска* пълното разкриване на цялата необходима информация за ефективното преследване на законна цел, стига да са изпълнени и останалите условия.

3. Прилагане в настоящия случай

77. След като очертах общата рамка на анализа, ще се насоча към настоящото дело с уговорката, че с оглед на подробното познаване на фактите и на националната уредба компетентна да вземе решение е запитващата юрисдикция.

78. Rīgas Satiksme е поискало от полицията да му предостави адреса и личния идентификационен номер на пътника в таксито, за да предяви срещу него иск за обезщетение за претърпените вреди.

79. Първо, както правилно твърдят чешкото, испанското и португалското правителство, действията, насочени към предявяването иск, каквито са предмет на главното производство, попадат в понятието за законен интерес по смисъла на член 7, буква е).

80. Това се потвърждава от член 8, параграф 2, буква д) от Директивата, който предвижда възможност за обработване на някои чувствителни данни, „когато обработването е свързано с данни, които [са необходими] за установяването, упражняването или защитата на правните искове“. Ако упражняването на правото на иск може да обоснове обработването на чувствителни данни по член 8, не виждам защо по аргумент за по-силното основание то да не може да се разглежда като законен интерес, обосноваващ обработването на нечувствителни данни съгласно член 7, буква е). Такова тълкуване следва и от прилагането на прагматичен подход към Директивата в светлината на други (посочени по-горе) актове на вторичното право, които целят постигането на баланс между личния живот и ефективната съдебна защита²⁸.

28 — Вж. точка 46 от настоящото заключение и бележки под линия 10—12.

81. Второ, що се отнася до претеглянето на интересите, поначало не виждам защо интересите, свързани с основните права на съответното физическо лице, трябва да имат преимущество пред конкретната законна цел увреденото лице да води гражданско дело. Може би в този контекст си струва също да се отбележи, че всъщност ответникът не иска нищо, освен да получи възможност за водене на дело пред граждански съд. Следователно самото разкриване не би предизвикало непосредствена промяна в правното положение на съответното физическо лице.

82. Както обаче правилно отбелязва португалското правителство, именно на етапа на претегляне трябва да се вземе под внимание възрастта на съответното физическо лице.

83. Действителното запитващата юрисдикция иска да установи до каква степен е от значение фактът, че пътникът в таксито е бил непълнолетен към момента на произшествието. Според мен и с оглед на конкретните обстоятелства по делото този факт е без значение.

84. По принцип фактът, че съответното физическо лице е непълнолетно, е един от факторите, които би следвало да се вземе предвид при претегляне на интересите. Специалното отношение, което се дължи на непълнолетните, и засилената им защита обаче би трябвало да имат осезаема връзка с вида на въпросното обработване на данни. Освен ако в конкретния случай се установи как точно разкриването би застрашило например физическото или умствено развитие на детето, не виждам защо фактът, че вредата е била причинена от непълнолетен, би трябвало да доведе в действителност до освобождаване от гражданска отговорност.

85. Накрая, ако в резултат от претеглянето на интереси се установи, че интересите на съответното физическо лице нямат преимущество пред интересите на лицето, поискала разкриване на лични данни, възниква последният въпрос: този за необходимостта и за обхвата на информацията, която да бъде разкрита.

86. Отново запитващата юрисдикция следва да определи правното основание съгласно националната уредба, което изисква такова разкриване. След определянето на основанието, критерият „необходимост“ по член 7, буква е) от Директивата според мен изобщо не е пречка за пълното разкриване на цялата информация, необходима за предявяване на граждански иск съгласно латвийското право.

87. Латвийското правителство твърди, че според установената съдебна практика защитата на основното право на личен живот изисква изключенията от защитата на личните данни и ограниченията ѝ да не излизат извън рамките на строго необходимото. Въпреки че признава съществуването на алтернативни методи за получаване на допълнителни данни, то признава също, че името и фамилията вероятно не са достатъчни за упражняване на правото на иск, поради което оставя преценката на този въпрос на националната юрисдикция.

88. Следва да се отбележи, че член 8, параграф 7 от Директивата предоставя на държавите членки свободата да решават дали да оповестяват идентификационните номера. С оглед на това държавите членки нямат задължение да обработват идентификационни номера освен ако това е абсолютно необходимо за предявяването на граждански иски.

89. Независимо от точното им естество, от значение е притежаването на всички релевантни данни, които са необходими, за да се предяви иск по съдебен ред. Например, ако съгласно националната правна уредба адресът е достатъчен, няма нужда да се разкрива допълнителна информация.

90. Националната юрисдикция следва да определи обема лични данни, които са необходими на Rīgas satiksme, за да може действително да предяви иск пред съда²⁹ съгласно латвийската правна уредба. Бих искал само да подчертая, че както бе посочено по-горе в точки 74 и 75 от настоящото заключение, наличието на алтернативни начини за получаване на необходимите лични данни е без значение за прилагането на член 7, буква е). Rīgas satiksme трябва да може да получи цялата *необходима* информация от администратора, към който се е обървало с искане за целта.

В. Защитен епилог за защитата на данните

91. Донякъде настоящото дело е особено. Въпросът на запитващата юрисдикция е дали изключение, *допускащо* обработването на лични данни, може да се тълкува като *задължение* за администратора на данни да разкрие самоличността на лице, предизвикало пътнотранспортно произшествие. Изглежда истинската причина за отправянето на този въпрос е, че на национално равнище получаването на такава информация е много затруднено, ако не и невъзможно, в името на защитата на данните.

92. Проследявайки въпросната поредица от събития, един страничен наблюдател би могъл наивно да се запита: трябва ли наистина въпрос, свързан с индивидуално искане за разкриване на самоличността на лице, повредило имущество на друго лице, което иска да го съди за обезщетение, да прераства в случай, при който полицейските служители са задължени да преминават през няколко степени на претегляне на различни интереси, както и да извършват няколкократно проверки на пропорционалността, последвани от продължително съдопроизводство и издаване на становище на националния орган за защита на данните?

93. Настоящото дело е още един пример³⁰, при който уредбата относно защитата на данните се въвежда и използва при неочаквани обстоятелства. Това предизвиква известно интелектуално неудобство, и то не само за страничния наблюдател, относно разумното прилагане и функциониране на правилата за защита на данните. Ще се възползвам от тази възможност, за да направя няколко заключителни бележки в това отношение.

94. Няма съмнение, че защитата на личните данни е от първостепенно значение в дигиталната ера. Съдът, при това напълно основателно, е в челните редици на разработването на съдебната практика в тази област³¹.

95. Посочените дела обаче наистина отразяват основни поводи за загриженост по отношение на закрилата на личните данни, заради които тя изобщо е била въведена и трябва енергично да се отстоява: *широкомащабно, механично* обработване на лични данни с дигитални средства във всякакви вариации, като например комплектуване, структуриране и експлоатация на обширни групи данни по определени критерии, разпространяване с нелегитимна цел на така групирани данни, събиране и експлоатация на метаданни и пр.

96. Както във всяка друга правна област, правилата, които уреждат определена дейност, трябва да бъдат достатъчно гъвкави, за да могат да обхващат всякакви обстоятелства, които евентуално биха възникнали. Това би могло обаче да създаде опасност от твърде широко тълкуване и прилагане на тези правила. Би могло да се стигне до прилагането им в случаи, при

29 — Решения от 14 септември 2000 г., Fisher (C-369/98, EU:C:2000:443, т. 38) и от 16 декември 2008 г., Huber (C-524/06, EU:C:2008:724, т. 67).

30 — Относно по-новата практика на Съда вж. например решение от 11 декември 2014 г., Rунеš (C-212/13, EU:C:2014:2428). Вж. също определение от 11 януари 2017 г., Boudjellal (C-508/16, EU:C:2017:6), въпреки че то е свързано с други разпоредби от правото на ЕС.

31 — Вж. по-специално решения от 8 април 2014 г., Digital Rights Ireland и др. (C-293/12 и C-594/12, EU:C:2014:238), от 13 май 2014 г., Google Spain и Google (C-131/12, EU:C:2014:317) и от 6 октомври 2015 г., Schrems (C-362/14, EU:C:2015:650).

които връзката с първоначалната цел донякъде е отслабена или съмнителна. В крайна сметка твърде широкото прилагане и евентуалните „крайности“ в това отношение биха могли да дискредитират и първоначалната идея, която сама по себе си остава особено важна и легитимна.

97. В общ план в решение Promusicae Съдът подчертава необходимостта директивите, засягащи личните данни, да се тълкуват по начин, който позволява да се осигури подходящо равновесие между различните основни права, защитени от правния ред на Съюза³².

98. Към това вероятно би могло да се добави и правилото за здрав разум, когато се извършва претеглянето на интереси. Това означава да не се изпуска от внимание първоначалната и основна (но със сигурност не и единствена, просто основна) цел на законодателството: да уреди *широкомащабното, механично* обработване на лични данни с автоматизирани средства и използването и предаването на получената чрез него информация. За разлика от това според скромното ми мнение е необходим много по-лек подход в случаите, когато лице иска *индивидуална* информация, отнасяща се до конкретно лице в рамките на *определени* отношения, при наличие на ясна и напълно законна цел в резултат на действия на обичайно правоприлагане.

99. В обобщение, здравият разум не е източник на правото. Със сигурност обаче тълкуването на правото би трябвало да се ръководи от него. Би било твърде жалко *защитата* на личните данни да деградира до *възпрепятстване* поради лични данни.

V. Заключение

100. С оглед на изложените съображения препоръчвам на Съда да отговори на отправеното от Augstākā tiesa, Administratīvo lietu departaments (Върховен съд, административно отделение, Латвия) запитване по следния начин:

„Член 7, буква е) от Директива 95/46/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 24 октомври 1995 година за защита на физическите лица при обработването на лични данни и за свободното движение на тези данни не може да се тълкува в смисъл, че създава задължение за администратора да разкрива поисканите от трето лице данни с цел предявяване на граждански иск.

Член 7, буква е) от Директивата обаче не е пречка за такова разкриване, стига националната правна уредба да предвижда разкриването на лични данни в случаи, аналогични на този по главното производство. Фактът, че съответното физическо лице е било непълнолетно към момента на произшествието, е без значение в това отношение“.

32 — Решение от 29 януари 2008 г., Promusicae (C-275/06, EU:C:2008:54, т. 68).